

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:1752

av Ulf Kristersson m.fl. (M)

Offentlig upphandling

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ytterligare sociala krav, utöver de som redan i dag kan ställas, inte bör införas vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uttryckliga krav på kollektivavtalsliknande villkor inte ska införas i upphandlingslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

De offentliga köpen står för cirka 600 miljarder kronor i Sverige varje år. Upphandling är ett viktigt instrument för att effektivisera offentlig verksamhet och låta företag växa på rättvisa villkor. En konkurrensutsatt marknad leder dessutom till fler jobb och underlättar integration.

Men för att verkligen fungera måste systemet hela tiden balansera mellan å ena sidan behovet av tydliga regler som underlättar konkurrensen, och å andra sidan behovet av avsaknad av alltför komplicerade regler. Om regelverket blir allt för omfattande, så riskerar vi att de värden som vi vill skapa med offentlig upphandling helt går förlorade.

Enligt siffror från Tillväxtverket är det sedan många år tillbaka endast 12 % av de små företagen som lägger anbud vid offentliga upphandlingar. Krångliga regler kring upphandling anges som ett av de främsta skälen till att de avstår från att delta. Med enklare regler och mindre kontrakt kan fler vara med och slåss om de offentliga miljarderna. Bara så uppnår vi syftet med offentlig upphandling – ökad konkurrens och minskat slöseri. Att underlätta för fler företag att vara med och lägga anbud är därför det som bör vara vägledande när politiska beslut fattas på upphandlingsområdet.

Det är viktigt att varje skattekrona används på ett ansvarsfullt sätt. Därför bör man också kunna ställa krav på miljö och sociala hänsyn när detta är motiverat. För att förtydliga detta infördes år 2010 den så kallade bör-regeln, som innebär att upphandlande myndigheter bör beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn om upphandlingens art motiverar detta.

Men att lagstifta om ytterligare sociala krav, såsom exempelvis krav på anställning av långtidsarbetslösa, är att gå för långt. Detsamma gäller krav på kollektivavtalsliknande villkor hos den som lägger anbud och dess underentreprenörer. För samtidigt som vi måste värna goda villkor för jobben måste vi också värna de drivkrafter som får jobben att växa.

De ytterligare sociala krav som regeringen säger sig vilja ställa¹, riskerar att allvarligt begränsa den fria konkurrensen och försvåra för framför allt små företag att vara med och slåss om de offentliga köparna. Enligt en undersökning från Företagarna skulle 63 procent av småföretagen i mindre utsträckning delta i offentliga upphandlingar om det infördes sociala krav².

Även krav på kollektivavtalsliknande villkor, som föreslås i SOU 2015:78 (villkoren benämns i utredningen ”Särskilda arbetsrättsliga kontraktsvillkor”), leder till mer regelkrångel och ökade kostnader som riskerar att minska antalet intressenter vid anbud. De allra flesta svenska företag lever upp till högt ställda krav, men den administrativa bördan riskerar att avskräcka dem från att vara med i anbudsförfarandet. Den modell för krav på kollektivavtalsliknande villkor som föreslås i utredningen innebär dessutom att man ställer högre krav på svenska anbudsgivare än på utstationerade företag, vilket medför konkurrensnackdelar för inhemska företag och riskerar att stå i strid med EU-rätten.

När färre kan vara med och lägga anbud minskar också konkurrensen. Det är negativt för jobben, men det inverkar också negativt på integrationen. Utrikes födda är i större utsträckning företagare än inrikes födda och de skulle därför drabbas extra hårt. I stället för att krångla till upphandlingsreglerna, borde politiskt fokus ligga på att öka andelen konkurrensutsatt verksamhet. Enligt en rapport från Almega³ uppskattas att en höjning av andelen upphandlad verksamhet med 30 procentenheter hänger ihop med 4,8 procentenheter högre sysselsättning bland utomeuropeiskt födda. Detta motsvarar 32 500 fler utomeuropeiskt födda i arbete.

---

¹ Ardalan Shekarabi och Johan Karlström, ”Företagen ska ta socialt ansvar vid offentlig upphandling”, Dagens industri, 10 juni 2015.

² Günther Mårder och Ulrica Dyrke, ”Tvång att anställa arbetslösa är feltänkt, Shekarabi”, Dagens samhälle, 22 juni 2015.

³ Ökad konkurrensutsättning stärker integrationen, 2015.

Internationell erfarenhet tyder också på att sociala krav inte leder till fler jobb. På Nordirland skapade sociala krav i projekt på 600 miljoner kronor endast 51 jobb under åren 2003 till 2011. Kostnaden per jobb var 11,6 miljoner kronor⁴.

Det ska inte enbart vara de stora företagen med stora administrativa muskler som ska kunna vara med och slåss om de offentliga pengarna. Regelverk som motverkar stort deltagande riskerar att motarbeta syftet med offentlig upphandling. Man bör därför vara mycket försiktig med att lägga till ytterligare krav i upphandlingslagstiftningen, utöver dem som redan framgår av EU:s bestämmelser.

Mot bakgrund av vad som anförts bör riksdagen tillkännage för regeringen att ytterligare sociala krav, såsom krav på att anställa långtidsarbetslösa, samt uttryckliga krav på kollektivavtalsliknande villkor inte bör ställas på den som vill vara med och lägga anbud vid offentlig upphandling.

Ulf Kristersson (M)

Jörgen Andersson (M)

Jan Ericson (M)

Fredrik Schulte (M)

Maria Malmer Stenergard (M)

Johan Forssell (M)

Jessica Polfjärd (M)

Ulrika Heindorff (M)

---

⁴ *ibid.*